

d'imparell etc. (ni tan sols hi ha base ferma en el mot occità); les connexions que admet com a possibles són falses: prov *sanassejà* no hi té res a veure (és «ravaunder, rapiécer» = prov. *sanà, sanicà*, id., o sigui 'apedaçar, sargir, adobassar' derivats de *sanà* 'guarir', *sanic* 'sa', TdF); tort. *sanoc* 'toix, neci' és encreuament de *tanoc* amb *saboc*, sinònim.

I acaba amb una idea sense valor: en lloc de *sanat* 'castrat', un adj. *sanar 'capat' hauria passat a 'monòrquid, d'un sol testicle', i d'aquí 'desigual' i en fi 'imparell, diferent de doble, diferent de múltiple'. Ja M-Lübke (REW, 7566) li ho rebutjà, si bé amb massa timidesa: perquè no es troba l'escaló intermedi 'monòrquid' i dubtant que sigui bona via semàntica. És clar que tal semàntica no és dubtosa sinó dolenta, que no n'hi hagut mai una variant amb *sa-*, ni existeix el derivat adjectiu *sanar, i que fins morfològicament tal formació a penes és concebible (partint d'un verb etc.)

Com que ningú més no havia proposat res, jo temptava: *sem* 'balb, privat de'? Poc convincent pel sentit. Impossibile per la *-m*. Cèlt. *SEN-ĀRĀ* 'cultiu separat'? (ètimon probable del lleon. o cast. *SERNA*, port. *seara*) fóra anar-ho a buscar ben lluny, i no ja pel caràcter hipotètic, cèltic i occidental del mot relacionat, sinó pel rebuscament semàntic de la idea i la desigualtat gramatical i morfològica. Pensant que almenys era millor que idees tan allunyades i fantasioses com aqueixes o les de Spitzer, cercant un mot almenys existent i de cos adequat, jo pensava si es podia tractar de SENARIS, SENALIS, ampliació de *SENT* 'de sis en sis' (cf. *senal* terme nàutic): *senas* s. f. pl. es documenta en oc. ant. com «les deux six au jeu des dés». Barrinava si potser un adjectiu comparatiu *senar* 'comparable al nombre 6' o 'als sisos' hauria passat a designar la meitat de 6: el número 3, i estès després als altres nombres imparells.

Ja aquest procés era, però, forçat, no sols massa hipotètic. I per què precisament '3' com a paradigma de tot imparell? (i no més aviat 'u' o qualsevol altre) Acabà de dissuadir-me'n el veure que el sentit més important, el més antic, i per damunt de tot: el bàsic (puix que d'aquest es dedueix naturalment l'altre) no és 'imparell' sinó 'senzill, no doblat, despariat'; aquest punt, ignorat o desatès per tothom, o almenys negligit per mi mateix, tancava de cop els camins assajats per Spitzer, M-Lübke i els meus; i ens conduïa .. què sé jo a on? al ll. *SINGULI, SINGULARIS*? No ens hi vàiem acorralats? Una mica, mentre ens atinguéssim al dogma que romànic ha de venir de cosa romànica o llatina. Sí, cast. *sendos* de *SINGULOS*. Però això és fonètica superficial, poc seriosa: la via fonètica *senlos* > *sendos* es concep en cast., però no té paral·lels catalans: és només el cast. el que elimina els grups tals com *GL > I, CL > ĩ* etc.

Moll, que fins llavors havia guardat prudentíssim silenci (res en el *Supl* al *REW*, res en el *BDLC*), en l'*AlcM* talla el nus gordià: «probablement del llatí vg *SINLARE* (clàssic *SINGŪLARE*), 'únic', per la mateixa evolució fonètica que de *AMLARE (de *AMBULARE*) ha donat en català *anar*». Hàbil, aquest «llatí vulgar», aquest

«mateix» (amb asterisc, amb *ĭ* breu, i tot). Més que hàbil hauríem de dir galdós: *SINGULARIS* ha donat *sen-glar*, aquí hi ha el fet indiscutible; tot estudiós que tingui un sentit de la fonètica catalana veu que un *SINLARE conduïa a *sellar; el cat. *ANAR* no ve per via de *AMLARE sinó del conegut vulgar *AMNARE*; *anar, aller, andare*, ll. *ambulare*, dels soldats i esclavets amb corredisses, mots desgastadíssims, de llenguatge semi-pronunciat, balbuicent: què tenen a veure amb un terme de la llengua calculadora, seriosa, consuetudinària, legalista! Deixem-nos de cabrioles filològiques: calia la rodona afirmació que l'etimologia *SINGULARIS* és fonèticament impossible.

I deixem-nos de dogmes: el català és una llengua romànica, però en el seu lèxic hi ha elements pre-latins. La singular àrea geogràfica del mot ja fa pensar molt: res d'això ni tan sols en les llengües romàniques més veïnes i afins, res de semblant en cast. ni en llengua d'oc (cercareu en va *TdF, PSW, Rayn, Pansier, FEW*). Ja això ens ha de fer pensar en mots com *TANCAR, AGAFAR, ESTALVIAR, ESQUERRE, LLEFRE, CROI, ESPURNA, CAMA, BARANA* etc., on darrere els vans equilibris dels etimòlegs romanitzants a ultrança, ha calgut desenganyar-se i s'ha pogut reconèixer una deu pre-romana. A condició que ens resignem a incertituds i a modestos resultats, aquí hi ha el camí racional que ens queda.

Tal com en *estalviar, esquerre, llefre* etc. tindriem potser aquí algun vell terme indígena ibèric? Hi ha un mot que s'hi assembla molt, i la seva remota antiguitat en terres pirinenques no és dubtosa. *Senar* és el mot basc general per dir 'marit'. Almenys és clar que això és vell i productiu en aquesta llengua, com a tots els dialectes, amb molts compostos i derivats, com *senargai* 'promès', «novio» (cf. *andregai* 'núvia, promesa' al costat de *andre* 'senyora'); sempre he sospitat que és parent de l'adjectiu *sendo* 'fort' (per cert sense cap relació etimològica amb *SINGULOS* > cast *sendos*, saludable, apaivagador, precautori, exemple per als romanistes a ultrança).

Sospito que no sóc jo el primer i que els vascòlegs ja han reparat en un *SENARRI* que figura en una inscripció aquitana (*CIL XIII, 322*); tot i que Weisgerber (*Rhenania Germano-Celtica*, V. l'índex) el pren com un NP, en inscripció votiva, jo crec, pel context (en llengua híbrida ibero-llatina), que ja és apellatiu amb el sentit basc: «*Hotarri Orcotarris* f<*acit*>, *senarri, Eloni filiae Bontar-Hotarris* f<*acit*>, *ex testamento*» i traduiria: 'Hotar fill d'Orkotar, marit, per a Elo(n), filla de Bontar-Hotar, ho ha fet (a causa) del testament (de la seva muller morta)'.

Però si hi hauria explicació semàntica per deduir d'aquí el nostre *senar* no ho sé. 'Mascle únic d'una dona?' 'Home fort, sense parió?' Què sabem. I fa por que anem buscant la perduda... Encara que valgui més la pena d'anar-ho pensant, que no pas en els lleugers tempteigs romànics de Moll, de Spitzer i els meus. Car a desgrat de les aparences, hi ha obstacles fonètics. Una *-n*-basca conservada entre vocals suposa necessàriament una *-NN-* protobasca o ibero-basco-aquità